

[בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשי"ז*]

בתחלה מל' אח"כ ראש לכל האות'י — שכל ההמשכות ע"י מתאים להקודם שהוא מל' סו"ד דכל אות כו' בהאות עצמו. והוא מה שגם בכללות ההשתל' הוא כן, והוא מה שביו"ד נברא העוה"ב. הבעש"ט עה"פ ויאמר אלקים יהי אור² (כש"ט ח"ב בסופו), והוסיף הה"מ ויהי ערב ועי"ז ויהי בקר³ (או"ת עה"פ). ובי' הענין⁴ (ד"ה זה תרס"ח) וזה⁵ בא ע"י יו"ד ספ"י היסוד (כ"ה בבאתי נח"ו) ב' ענינים⁶ מל' מקבל ממנה ומה דאחיד. ויש לבאר הענין⁸ עפמש"כ אדה"ז בן פורת יוסף (הוס' לתו"א ר"פ ויחי)

אבל⁹ לרש כו' נאלמתי גו'

ויובן השייכות הקשר והשייכות¹⁰ מההיפך ומקצה הב' שיהי' לעת"ל בתיקון הצמצום, ונא' ע"ז וראו כל בשר גו' דבר, ופי' אדהאמ"צ (תו"ח ח"ב 964), משא"כ בזמן הגלות נאלמתי דומי' החשתי, ופי' הצ"צ

(5) הענין דביו"ד נברא עוה"ב — נמשך ומתגלה ע"י היו"ד דספירת היסוד
 (6) בד"ה באתי לגני תרנ"ח.
 (7) שיש בה (ביסוד) ב' ענינים: (א) המלכות מקבלת ממנה, (ב) דאחיד בשמיא ובארעא: יחוד חו"ג (שמים — אש ומים) ומלכות (ארץ) — התחלת פ"ה דהמאמר.
 (8) המשך פ"ה דהמאמר.
 (9) וכל זה הוא באות ד' שמסטרא דקדושה, משא"כ בסטרא דלעו"ז, אות ר', עז"נ "ולרש אין כל". ועוד זאת, שאות ד' הוא גם מלשון דיבור, משא"כ בלעו"ז הדיבור הוא בתכלית ההעלם וההסתור — "נאלמתי דומי" (התחלת פ"ו דהמאמר).
 (10) דהעלם והסתור הדיבור להענין ד"לרש אין כל" (המשך פ"ו דהמאמר).

(* הרשימה שלפנינו — נעתקה מגוכתי"ק אדמו"ר — ראשי פרקים למאמר ד"ה באתי לגני דיו"ד שבט ה'תשי"ז.
 (1) ראה פ"ב דהמאמר, שהאות יו"ד (שבאות ד' מאחוריו) — שמורה על הביטול ואזעירת גרמה, שזוהו"ע מלכות דאצילות — עם שהוא אות זעירא מכל האותיות, הנה הוא ראש לכל האותיות, והיינו, שכל ההמשכות באים על ידו כו'.
 (2) שע"י שם אלקים שהוא מדת הגבורה שמצמצם האור, אזי יהי' אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו.
 (3) כי מן הערב שהוא הצמצום נעשה ונתהווה הבוקר.
 (4) דביו"ד נברא עוה"ב — תוכן פ"ג"ד דהמאמר.

מוצש"ק פ' בשלה, יו"ד שבט, ה'תשי"ז יא

(איכה 19, אוה"ת נא. תהלים לט, ג) ר"ת נדה¹¹ מן הוא"ו, היפך דאחיד בשו"א¹². ולעת"ל יהי דוקא קול גדול וקול כלה ובמד' תהלים מתיר אסורים דנדה¹³. וזהו מש"כ לפני גוזזי' נאלמה¹⁴, כמו שערות (לקו"ת מסעי פח, ג).

ולכן בעשו רב¹⁵, ואין לו כל, הארה חיצו' ביותר¹⁶, מרבה הגשמיות. ומובן זה גם בעבודה, עפמש"נ מרובים צרכי עמך מפני שדעתם קצרה, ובי' אד' מהר"ש (מים רבים בתחלתו). וחצי תאותו בידו (קין ש"ת 153)¹⁷. לי יאורי¹⁸ (ומעין מ"ג).

ודומי', והמשכת החיות הוא כמו ע"י שערות.
(15) ראה פ"ז דהמאמר, שעיקב אמר "יש לי כל", ועשו אמר "יש לי רב".
(16) והיינו, שבלעו"ז, מאן דאיהו רב, איהו זעיר — שמקבל רק הארה חיצונית ביותר, השפעה גשמית בלבד.
(17) ראה הערה יא בספ"ז דהמאמר.
(18) ראה פ"ח דהמאמר.

(11) נד ה' מן הוא"ו (היינו, שאות ה' אחרונה, ספירת המלכות, מתרחקת מאות ו' שמורה על ההמשכה מלמעלה, ועי"ז מתעלם הדיבור.
(12) = בשמיא וארעא (חיבור הוא"ו — ז"א, שמים — עם הה"א — מלכות, ארץ).
(13) הערה ט' בסוף פ"ו דהמאמר.
(14) היינו, שהדיבור הוא בבחי' שתיקה

בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחותי כלה². ואיתא במד"ר במקומו³ לגני לגנוני, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, אלא שעל ידי חטא עה"ד והחטאים שלאחריו סילקו את השכינה מן הארץ עד לרקיע הז' (כפי שמפרש במדרש), ואח"כ ע"י עבודת הצדיקים הורידו והמשיכו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁴, והורידה מרקיע הא' למטה בארץ, שזוהי תכלית כל ההמשכות. ועיקר גילוי השכינה הי' במשכן ומקדש, כמ"ש: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היינו, שע"י המקדש נעשה ושכנתי גם בתוך כל אחד ואחד⁵ — ע"י עבודת הצדיקים, כפי שמבאר בעל ההילולא בארוכה בהמאמר של יום ההילולא⁶ מאמר הזהר⁷ כד אתכפיא סט"א (ואתהפכא סט"א) אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, שע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא נמשך יקרא דקוב"ה (גילוי אור) שהוא בכולהו עלמין בשוה, היינו, אור שלמעלה מעולמות, למעלה גם מאור הסובב כל עלמין (כפי ששייך לעולמות בבחינת סובב עכ"פ⁸), שזוהי המשכת עיקר שכינה, ועד באופן נעלה יותר מכמו שהיתה ההמשכה בתחלת הבריאה. וזהו⁹ ג"כ ענין עבודת הקרבנות שהי' במשכן ומקדש, שזוהי ההעלאה מלמטה למעלה שפועלת ההמשכה דריח ניחוח מלמעלה למטה.

לומדים". של"ה סט, א. א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 173 הערה 45.

(7) ד"ה באתי לגני ה'שית פרק א.

(8) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מציינ לזוהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מציינ גם לזוהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

(9) ראה תו"א מגילת אסתר צח, ב. סה"מ עטר"ת ע' שעא. תרפ"ט ע' 40. תרצ"ז ע' 192. ובכ"מ.

(10) ד"ה באתי לגני ה'שית פרק ב.

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק השביעי* מהמשך באתי לגני ה'שית.

(2) שה"ש ה, א.

(3) שהש"ר עה"פ.

(4) ויק"ר פכ"ט, יא.

(5) תרומה כה, ח.

(6) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי

* הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ

סה"מ באתי לגני ח"א ע' vi. וש"נ.

וממשיך ומבאר בהמאמר¹¹ שזהו משי"נ במשכן (שעליו נאמר⁵ ועשו לי מקדש) ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים¹², דשטה פי' נטיי¹³, כמ"ש¹⁴ שטו העם, והיינו הנטי' מדרך המלך מלכו של עולם, שהוא מצד הרוח שטות שנכנסה בהם, כמאמר¹⁵ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך את השטות דלעו"ז ע"י שטות (שטים) דקדושה, שזוהי העבודה שעל ידה נעשה המשכת עיקר שכינה בתחתונים.

ומוסיף לבאר¹⁶, שבזה מדוייק גם שמעצי שטים עומדים עשו קרשים דוקא. דהנה, תיבת קרש מורכבת מג' אותיות ק' ר' ש', ואיתא בזהר¹⁷ דאות ש' היא מסטרא דקשוט, משא"כ אותיות ק' ור' הן מסטרא דלעו"ז. ומבאר בהמאמר, שלנגד אות ר' שהיא מסטרא דלעו"ז, ישנה אות ד' שהיא מסטרא דקדושה, דאף שלכאורה התוכן והפירוש דל"ית ורי"ש הוא מלשון דלות ורישות, היינו, ששניהם מורים על עוני, מ"מ, הרי הם שונים זה מזה לגמרי¹⁸, עד כדי כך שכאשר יחליף דל"ית ברי"ש הרי זה מחריב עולמות¹⁹. ומוסיף לבאר גם ההפרש בין תמונת אות ד' לתמונת אות ר', שבאות ד' שמסטרא דקדושה, ניתוסף יו"ד מאחוריו שאינו באות ר'. דאות י' הוא נקודה שענינה אזעירת גרמה²⁰, שאין לו תפיסת מקום בעיני עצמו, ענין הביטול, שעיי"ז נעשה כלי לקבלה, וכמשל התלמיד שדוקא ע"י ביטולו כדבעי נעשה כלי לקבל השפעת הרב, וכן הוא בכללות סטרא דקדושה, שדוקא ע"י הביטול, נקודת היו"ד, נעשה כלי לקבל כל הענינים מלמעלה, כמבואר בארוכה בהמאמר דיום ההילולא²¹ והמשכו²² בסעיפים הקודמים.

(ב) **וממשיך** בהמאמר בסעיף החדש²³, שהיו"ד שבאות ד' שהוא מאחוריו, עם שהוא אות זעירא מכל האותיות (שהו"ע הביטול, אזעירת גרמה, כנ"ל), הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחלתו אות יו"ד, והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא²⁴.

(18) ראה פרס שער האותיות (שער כז)	(11) פרק ג.
פרק כג. הובא בתו"א מגילת אסתר קיח, א.	(12) תרומה כו, טו.
אוה"ת לך פח, א.	(13) ראה המשך וככה תרל"ז פט"ל ואילך
(19) ויק"ר פי"ט, ב.	(סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תעב ואילך). קונטרס
(20) זח"א כ, א.	ומעין מאמר א פרק א.
(21) ד"ה באתי לגני הישי"ת.	(14) בהעלותך יא, ח.
(22) ד"ה היושבת בגנים הישי"ת.	(15) סוטה ג, א.
(23) סעיף ז. וראה לעיל הערה 1 ובשוה"ג.	(16) בהמאמר — פרק ו.
(24) מנחות כט, ב.	(17) ח"א בהקדמה ב, ב.

וכללות הביאור בזה, דהנה, לעיל בהמאמר נתבאר ענין היו"ד, אזעירת גרמה, שהוא הביטול של המקבל והתלמיד, שעל ידו נעשה כלי לקבל כל ההשפעות וההמשכות מלמעלה. וכאן מוסיף לבאר ענין נעלה יותר בהיו"ד — כמו שהוא מצד המשפיע, היינו, שגם אופן המשכת ההשפעה מהרב שיוכל להשפיע למטה אל המקבל, מרומז באות היו"ד, שזהו מה שהיו"ד הוא ראש לכל האותיות, היינו, שכל ההמשכות וההשפעות למטה שהם ע"י אותיות, שהרי אותיות הם מלשון אתא בוקר²⁵, שמורה על כללות ההמשכה וההשפעה למטה, הנה ההתחלה בזה היא מנקודת היו"ד (שהיא ראש לכל האותיות). ומוסיף לבאר בנוגע לענינו, שזהו"ע שביו"ד נברא העוה"ב.

והענין בזה, שכללות ענין היו"ד, אזעירת גרמה, שהו"ע הביטול בתכלית — ענינו אצל המשפיע הוא הצמצום ועד לסילוק לגמרי, שע"ז דוקא אפשר להיות ההשפעה וההמשכה למטה. וכפירוש הבעש"ט עה"פ²⁶ ויאמר אלקים יהי אור (דלכאורה אינו מובן מהי השייכות דשם אלקים לאור, שענינו אור וגילוי, המשכה והשפעה), ויאמר הש"י מכח מדת אלקים שהוא מדת גבורה המצמצם האור, מחמת זה יהי אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו". והרב המגיד מוסיף ביאור בסיום הפסוק ויהי אור, ד"אמרו רז"ל²⁷ כל מקום שנאמר ויהי הוא לשון צער, וז"ש ויהי אור, ר"ל מכח הצמצום שהוא נראה כמו צער לעולם כו', אדרבה ממנו נעשה האור האמיתי וקיום העולם", וכ"אומרו ויהי ערב ויהי בוקר כו', כי מן הערב שהוא הצמצום נעשה ונתהוה הבוקר", היינו, שאין זה האור שהי' מקודם, שהי' או"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל²⁸, אלא אור שבא ע"י צמצום, שזהו"ע ויהי אור, ויהי לשון צער, שזהו הצמצום שעל ידו נעשה מציאות האור שלמטה. ובמק"א²⁹ מוסיף לבאר שזהו "כמשל אב (ש)מצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן, וגם כל מדות מעשה נערו נולדים בהאב, שאוהב את מעשה נערו כדי שיהי' להבן תענוג כו'", ודוגמתו כמשל,

(א) כתר שם טוב ח"ב בסופו (סימן רמז).

(ב) אור תורה עה"פ (סוף סימן ב).

(25) לשון הכתוב — ישעי' כא, יב. ראה
 תו"א מקץ מב, ב. לקו"ת במדבר יא, ג.
 שה"ש לג, ג. ובכ"מ.
 (26) בראשית א, ג.
 (27) מגילה יו"ד, ב.
 (28) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים
 ויורש) ענף ב.
 (29) אור תורה ולקוטי אמרים בתחילתם.

שהצמצום שהקב"ה מצמצם את עצמו הוא בשביל ישראל, כמארז"ל³⁰ בראשית (ברא אלקים, שהו"ע הצמצום) בשביל ישראל שנקראו ראשית, שישאל הם בניו של הקב"ה, כמ"ש³¹ בנים אתם להוי' אלקיכם, ובשבילם מצמצם הקב"ה את עצמו. ומסיים הרב המגיד ש"צמצום נקרא חכמה, כי החכמה הוא האי"ן ע"ד והחכמה³² מאין תמצא". וזהו ענין נקודת היו"ד אצל המשפיע (בדוגמת נקודת היו"ד שאצל המקבל, הביטול דאזעירת גרמה שע"ז נעשה כלי מוכן ומוכשר לקבל את כל הענינים של הרב והמשפיע), שכדי שיהי' אור המתקיים, היינו, שיהי' מקום למציאות, והמציאות תוכל לקבל האור, ה"ז רק ע"י ויהי לשון צער, ענין הצמצום, שנקרא חכמה, שזהו נקודת היו"ד.

ג) **וביאור הענין**, וגם להבין אומרו ביו"ד נברא עוה"ב דוקא, הנה ידוע שעוה"ב בכללותו ענינו קבלת שכר על התורה ועבודה במשך שית אלפי שנים דהוה עלמא שנקרא בשם עוה"ז, ואח"כ בא העוה"ב שנעשה ע"י תורתם ועבודתם, ובשביל שכר זה דעוה"ב ירדה הנשמה ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא³⁴. דהנה, אף שקודם הירידה למטה היתה הנשמה בעילוי גדול ביותר, ששייכת רק לעניני אלקות, וכמ"ש³⁵ חי הוי' אשר עמדתי לפניו, אין עמידה אלא תפלה³⁶, וא"כ הירידה למטה לבירא עמיקתא היא ירידה גדולה ביותר, הנה ירידה זו היא צורך עלי', שע"ז עולה למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה. וכללות ענין העלי' הוא כמ"ש³⁷ אחת שאלתי מאת הוי' גו' לחזות בנועם הוי', דנועם הוי' הוא הנועם שנמשך משם הוי' (כמ"ש בזהר³⁸), שעיקרו הוא אות יו"ד (התחלת שם הוי'), שזהו ביו"ד נברא העוה"ב³⁹, ובשביל לחזות בנועם הוי' כדאי כל הירידה.

ג) בהבא לקמן (ס"ג) — ראה ד"ה וביאור הענין תרס"ח (סה"מ תרס"ח ע' קסב ואילך)³³.

34) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.	30) הובא ברש"י ורמב"ן עה"פ בראשית
35) מלכים"ב ה, טז.	א, א.
36) ברכות ו, ב.	31) פ' ראה יד, א.
37) תהלים כז, ד.	32) איוב כח, יב.
38) ראה הנסמן ברשימות הצ"צ לתהלים	33) ראה מכתב ט"ז שבט שנה זו (אג"ק
(יהל אור) עה"פ (ס"ע ק ואילך). — וראה גם	חי"ד ע' שנו) בהערה — שמציין לד"ה
המקומות בזהר שהובאו בסה"מ תרס"ח הנ"ל,	מרגלא בפומי' תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 132
ובלקו"ת שבהערה הבאה.	ואילך).
39) ראה גם לקו"ת פרשתנו בתחלתו.	וראה גם סה"מ תרפ"ד ס"ע שג ואילך.

והענין בזה, דהנה נועם הוא ענין התענוג, וכמו ויהי נועם⁴⁰ שענינו תענוג. ויובן מכח התענוג למטה בנפש האדם, שהוא חלוק ונעלה משאר כחות הנפש, למעלה גם מגילוי התרחבות והתפשטות הנפש שמצד התנועה דשמחה שפורצת גדר⁴¹ ומבטלת כל המדידות וההגבלות, כי פעולת השמחה היא שהנפש וכל כחותיה הם בתנועה של התפשטות, ועד שנמשך ופועל גם באברי הגוף עד לרגלים, שזהו"ע הריקודים. אבל, כל זה אינו התגלות פנימיות הכחות, כי אם שהכחות כמו שהם באים בהתרחבות והתפשטות ועד שנמשך ומתגלה גם בחיצוניות, בהריקוד ברגלים. משא"כ תענוג, הנה אף שגם הוא פועל התרחבות והתפשטות, כמ"ש⁴² שמועה טובה תדשן עצם, הרי אין זה באופן של התרחבות והתפשטות בחיצוניות, וכמו שרואים במוחש שכאשר האדם מתענג באיזה דבר תענוג אינו בכח"י תנועה בגופו כמו בריקוד וכה"ג, אלא אדרבה, מצד התענוג ה"ה במנוחה, וא"כ, פעולת ההתרחבות (תדשן עצם) אינה באופן שהכחות כמו שהם באים בהתרחבות והתפשטות יותר, כי אם שממשיכים מפנימיות ועצמיות הכחות, והמשכה זו (מפנימיות ועצמיות הכחות) מתגלה ובאה גם בהכחות כמו שהם. ונמצא, שהענוג מגלה הפנימיות והעצמיות שיבוא בפועל. ודוגמתו למעלה, שנועם הוי", העונג הנמשך משם הוי", שעיקרו אות יו"ד, ביו"ד נברא העוה"ב, הוא גילוי הפנימיות והעצמיות דלמעלה. אמנם, כדי שיוכל להיות הגילוי דנועם הוי", גילוי הפנימיות והעצמיות דלמעלה, צ"ל תחלה ענין הצמצום, המרומז באות יו"ד דשם הוי", ועי"ז יוכל להיות אח"כ גילוי הפנימיות והעצמיות, שהו"ע נועם הוי" שמתגלה בעוה"ב, שעז"נ ביו"ד נברא העוה"ב.

ד) והענין הוא, דהנה, בתחלה הי' אוא"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל²⁸, ואף שבו הי' כלול ג"כ האור המוגבל שאח"כ נתהווה ממנו המציאות, מ"מ, להיותו כלול באור א"ס, לא הי' ניכר לעצמו כלל, ולכן הוצרך להיות הצמצום והסילוק שע"ז יהי' מקום למציאות. וכידוע המשל על זה מרב ותלמיד, דכאשר הרב רוצה להשפיע שכל לתלמיד שאינו בערכו כלל, הנה אף שבודאי יש בהמשפיע גם אותו השכל שלפי ערך התלמיד, הרי שכל זה כלול ובטל באור שכלו של הרב שמשכיל לעצמו, והשכל שלפי ערך התלמיד אינו ניכר כלל, ולכן צריך שיסלק את אור שכלו לגמרי, ואז דוקא יוכל להיות המשכת

(42) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב.

(40) תהלים צ, יז.

(41) סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך. ובכ"מ.

אור השכל שבערך התלמיד המקבל. ולא עוד אלא שגם לאחרי שנמשך אור השכל שלפ"ע התלמיד, הרי זה עדיין כפי שהרב ממשיך את השכל, ולכן, גם לאחרי שנמשך אור השכל שלפ"ע התלמיד, צריך הרב לשער תחילה כלי שכלו של התלמיד, ורק לאחרי שמשער כלי המקבל, אזי ממשיך מנקודת השכל שלפ"ע התלמיד כפי שהוא אצל הרב, שיומשך למטה לשטח המקבל. ודוגמתו למעלה בהתהוות כל המציאות וכל סדר ההשתלשלות, שכללות ההתהוות היא ע"י שם הוי", ע"ש הי' הוה ויהי"⁴³, יש בזה הסדר דד' אותיות שם הוי", מהצמצום הנרמז באות יו"ד, עד לשטח המקבל הנרמז באות ה"א אחרונה. דהנה, תחלה צ"ל הצמצום והסילוק שעל ידו יהי' ניכר חיצוניות האור, היינו, האור המוגבל, שנותן מקום למציאות, שאור מוגבל זה לא הי' ניכר תחילה כשהי' אור א"ס ממלא את מקום החלל, כי, אף שגם הוא אינו אלא אור א"ס, אור בלבד ולא עצם, מ"מ, להיותו כמו שהוא בלי צמצומים, ה"ה לפי ערך העצם, היינו בלי גבול, אלא שלהיותו שלימותא דכולא, הרי כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח בגבול"⁴⁴, אבל אעפ"כ, הכח בגבול אינו ניכר, כיון שבגלוי ישנו כח הבלי גבול, אור הבלי גבול. ולזה הוצרך להיות צמצום הראשון שנקרא בשם סילוק, שעל ידו נבדל וניכר חיצוניות האור, וגם חיצוניות האור נתצמצם באופן שיוכל להיות ממנו התהוות מציאות העולמות. והיינו, שפעולת הצמצום היא בב' ענינים. ענין הא', שאור הגבול נבדל מאור הבלי גבול וניכר בפ"ע, ויתירה מזה, ענין הב', שבאור הגבול גופא (לאחרי שניכר בפ"ע) לא יהי' ריבוי אור כמו שהי' קודם הצמצום, שאז הי' גם אור הגבול לפי ערך העצם, ולכן הי' בו ריבוי אור, ופעולת הצמצום היא שלא יהי' בו ריבוי אור. וכל זה שייך רק באור א"ס, שלהיותו אור בלבד ולא עצם, שייך בו ב' ענינים הנ"ל. ההתחלקות דפנימיות האור וחיצוניות האור (אור הבלי גבול ואור הגבול), וענין הצמצום, ששייך רק באור ולא במאור.

ועד"ז בנוגע לבריאת העולמות, שבאוא"ס שלפני הצמצום הי' תחלת עליית הרצון על העולמות, ורצון זה יש בו גם ענין העונג, כמארז"⁴⁵ על הפסוק⁴⁶ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, שזהו"ע התענוג, הנה קודם הצמצום יש בהתענוג ריבוי ותוקף ביותר, ואי אפשר להיות מזה התהוות המציאות, ולכן הוצרך

44) עבודת הקודש ח"א פ"ח.

45) במדב"ר רפ"י.

46) שה"ש ה, טו.

43) זח"ג רנו, ב (ברע"מ). פרדס שער א

(שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיה"א

פ"ז (פכ, א).

להיות ענין הצמצום שסילק אורו הגדול, שע"ז נפעל גם בהאור שבו הוא הרצון והתענוג על עולמות, שתבוא (עס זָל זיך אויסשטעלן) נקודה בלבד מעצם הרצון והתענוג על בריאת העולמות, וללא הריבוי והתוקף כמו שהוא לפני הצמצום, ונקרא בכללות נקודת הרושם⁴⁷, שהוא היו"ד דשם הוי', נקודה בלבד. ומנקודה זו נמשך גילוי הקו, שנרמז באות וא"ו דשם הוי' שמורה על ההמשכה למטה. אלא שלפנ"ז צ"ל הקדמת ה"א ראשונה, שענינה השערת כלי המקבל כמו שהוא בהמשפיע עצמו עדיין (שלכן נקרא לפעמים בשם שטח דא"ק⁴⁷). ולאחרי כל זה באה ה"א אחרונה, שמורה על שטח המקבל, שהוא עולם האצילות, אורות בכלים.

אמנם כל זה הוא מצד סדר השתלשלות, שהרצון והתענוג שבעולמות הוא בבחי' יו"ד, נקודה בלבד, נקודת הרושם. אבל לאח"ז נעשה הענין שביו"ד נברא העוה"ב, שע"י עבודת בני"ב בקיום התומ"צ (שזוהי תכלית הבריאה כולה, בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית), פועלים שמהיו"ד יהי' נברא העוה"ב (שכר תורתם ועבודתם), היינו, שעצם הרצון ותענוג שבעולמות, שזהו"ע נועם הוי', לא יהי' באופן של נקודה בלבד, אלא יומשך ויתגלה בהתרחבות והתפשטות ביותר. וזהו שבשביל עוה"ב היתה הירידה למטה, כי הגילוי דנועם הוי' הוא נעלה ביותר, למעלה ממדרגת הנשמה כמו שהיתה קודם הירידה, שהרי התענוג הוא גילוי הפנימיות והעצמיות כפי שבא בהתרחבות והתפשטות ביותר (כנ"ל בנפש האדם, ועד"ז למעלה).

וזהו ענין היו"ד כמו שהוא במשפיע, שגם למעלה ישנו הענין דאזעירת גרמה כביכול, שהו"ע הצמצום והסילוק, עד שבא בנקודת הרושם, ובה נכללים כל הענינים שרוצים ליתן למטה להמקבל, כפי שבאים בהתרחבות והתפשטות ביותר, שזהו"ע עוה"ב, נועם הוי'.

(ה) **וממשיך** בעל ההילולא בהמאמר, שהענין דביו"ד נברא העוה"ב נמשך ומתגלה ע"י היו"ד דספירת היסודי (שצורתה כצורת אות יו"ד⁴⁸), דעל זה אומר כי כל בשמים ובארץ⁴⁹, ותרגם דאחיד

(ד) כ"ה בד"ה באתי לגני תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' ריב).

(47) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' עז ובהערות דברי הימים"א כט, יא. וראה זהו ח"א לא, סע"א. ח"ב קטז, א. ח"ג רנו, סע"א. שם. וש"נ.

(48) ראה זהו ח"א נו, א. ח"ג עד, סע"ב. זהו חדש קג, ב. ועוד.

ועוד.

בשמיא וארעא, שהיא ספירת יסוד⁵⁰ שבחינת המלכות מקבל ממנה, ומה דאחיד בשמיא ובארעא, הנה שמים וארץ, שמים אש ומים (כדאיתא במדרש⁵¹), בחינת חו"ג (בחי' המדות), וארץ הוא בחי' מלכות, והוא שע"י ספירת היסוד הוא יחוד חו"ג ומלכות.

ויובן ע"פ משנת"ל (ס"ב) שבפרק הקודם בהמאמר מבאר ענין היו"ד ואזעירת גרמה דהמקבל, שע"י נעשה כלי מוכשר לקבל, ובפרק זה מבאר ענין היו"ד ואזעירת גרמה למעלה בהמשפיע, שהו"ע הצמצום, שעל ידו נעשים מוכנים כל הענינים שרוצים להשפיע למטה. אמנם, כדי שתהי' ההשפעה בפועל, הנה גם לאחרי שהכלי (דמקבל) כבר מוכשר וההשפעה (מצד המשפיע) כבר מוכנת, צ"ל החיבור (דאחיד) דמשפיע ומקבל שניהם יחדיו, שענין זה נעשה ע"י ספירת היסוד, שיש בה ב' ענינים. ענין הא', שספירת המלכות מקבלת ממנה (שמורה על הכשר כלי המקבל והכנת אור המשפיע), וענין הב', דאחיד בשמיא וארעא, החיבור דמשפיע ומקבל.

ויובן זה ע"פ ביאור אדמו"ר הזקן בפירוש הפסוק⁵² בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, מהו הכפל דבן פורת גו' בן פורת (ב"פ), וגם מהו"ע עלי עין. ומבאר בזה⁵³, שענינו של יוסף, צדיק יסוד עולם⁵⁴, הוא ספירת היסוד, שעז"נ "יסוד סיומא דגופא"⁵⁵, וגם "גופא וברית חשוב חד"⁵⁶. דלכאורה, הם ב' ענינים הפכיים, שהרי תחילה נאמר שיסוד אינו אלא סיומא דגופא, ואח"כ מוסיף שגופא וברית חשוב ח.ד. ומבאר אדמו"ר הזקן, שספירת היסוד מגעת למעלה ביותר עד לתכלית העלי, וכמו שרואים באדם למטה שאין קישוי אלא לדעת⁵⁷, שזה מורה על החיבור וההתקשרות דהאבר עם המוח שבראש יותר מכל שאר אברי הגוף, שהרי בשאר האברים גם אם יחשוב בתאווה לא יתפעל ידו או רגלו, ומזה מובן שהיסוד מגיע למעלה מעלה כו'. וכן הוא גם בדרך ההמשכה מלמעלה

(ה) הוספות לתו"א ר"פ ויחי (קה, א ואילך).

50) זח"א שם. ובכ"מ.
 51) ב"ר פ"ד, ז.
 52) ויחי מט, כב.
 53) תו"א שם, ג ואילך.
 54) משלי יו"ד, כה. ראה זח"א נט, ב.
 55) תקו"ז בהקדמה — "פתח אליהו" (יז, א).
 56) זח"ג רגג, ב. רלו, א. רעט, א. רפג, א. ועוד.
 57) יבמות נג, ב.

למטה, כמו בהמשכת הטיפה, שנמשכת מהמובחר שבמוח⁵⁸ ובאה למטה מטה עד סיומא דגופא. וב' ענינים אלו (ההעלאה וההמשכה שבספירת היסוד) ישנם גם בעבודה דצדיק יסוד עולם. דהנה, בעבודת הצדיקים יש חילוקי מדרגות. יש צדיקים שהדביקות שלהם הוא בתכלית התפשטות הגשמיות במס"נ האמיתית מכל וכל כו', ויש צדיקים שאין להם מס"נ אמיתי כמו אלו, ועכ"ז הם גבוהים מאוד נעלים מאלו כו', וכענין ריב"ז עם רחב"ד שזה כעבד לפני המלך וזה כשר לפני המלך⁵⁹, דאע"פ שמס"נ של זה אמיתי יותר, אבל שורש נשמתו והשגתו אינה מגעת במקום גבוה כ"כ, שזה מבחי' חסד וזה מבחי' חכמה. אמנם, כאשר גם המס"נ של (הצדיקים שמדרגתם היא) מדרגת החכמה אמיתי יותר למעלה ממס"נ של (הצדיקים שמדרגתם היא) מדרגת החסד, אז אין לשער גודל המעלה שבזה, שיהי' ההתעוררות למעלה בב' המעלות, הא', במקום הנעלה ביותר, והב' בתוספת ההארה (בהמשכה למטה). וזוהי מעלת יוסף הצדיק, צדיק יסוד עולם, שהיו בו ב' ענינים הנ"ל, ששרש נשמתו היתה למעלה ביותר, וגם המס"נ שלו למטה היתה בתכלית העילוי, ולכך הגיע למעלה ברוממות המדרגות, ומשם נמשך למטה תוספת ההארה ביותר. וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, שכפל הענין בא לרמזו ב' מיני התקשרות הנ"ל (מלמעלה למטה ומלמטה למעלה). כי הנה פורת הוא לשון פרי' ורבי', שהוא ענין ההתקשרות מלמעלה למטה (המשכה), להוליד נשמות ומלאכים. ומפרש הטעם למה יוסף הוא בן פורת, לפי שהוא בן פורת עלי עין, שמרבה עומק ההתקשרות מלמטה למעלה מעלה, שזהו עלי עין, למעלה מע' רבתי כו' (כמבואר שם בארוכה).

וזהו גם מ"ש הרב המגיד במק"א⁶⁰ ש"יסוד יש בו כח לעלות עד הדעת ולהשפיע מן המוחין כו' והוא המחבר את הכל, כמ"ש כי כל בשמים ובארץ כו' דאחיד בשמיא וארעא כו' על ידו הם מתחברים כי הוא צדיק כו' צדיק יסוד עולם. ובזה יביא השפע לעולם העשי' כו' כי לא בא לעולם העשי' אלא ע"י צדיק שבעולם העשי' כו' והקב"ן. ויש לקשר זה עם תורת המגיד²⁹ הנ"ל (ס"ב) ממשל האב שמצמצם את שכלו בשביל בנו הקטן, ודוגמתו בנמשל, שהצמצום הוא בשביל ישראל,

58) ראה תניא קונטרס אחרון קנז, א. אוה"ת בהעלותך ע' תכו. ועוד.

59) ברכות לד, ב.

60) אור תורה סצ"ה. סצ"ז. וראה גם שם

סט"ו.

ביאורי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ס"ע רפג.

ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי בלק קו, א.

ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תריג ואילך.

בשביל שיהיו ישראל צדיקים, שענין זה קשור עם צדיק יסוד עולם הנ"ל, שעל ידו נעשית המשכת כל הענינים מלמעלה.

ובזה מסיים ענין הג' שביו"ד, שמורה על ספירת היסוד, סיומא דגופא, דאחיד בשמיא וארעא, שמאחד את המשפיע והמקבל, היינו, שלאחרי שיחנו הביטול שמצד המקבל (ענין הא' שבהיו"ד), והביטול שמצד המשפיע (ענין הב' שבהיו"ד), ישנו גם ענין הג' שביו"ד, שמחבר המשפיע והמקבל, היינו, שכל האותיות, כל ההמשכות מלמעלה, יומשכו ויבואו באופן של קליטה למטה בהמקבל.

ו) וממשיך בהמאמר, שכל הנ"ל הוא באות ד' שמסטרא דקדושה, משא"כ בסטרא דלעו"ז, אות רי"ש, עז"נ⁶¹ ולרש אין כל, שאין להם בחי' כל, כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא, היינו, שאין להם ספירת היסוד המחבר, ומשום זה אין לו כל כפשוטו (ביי אים איז קיין זאך ניטא). והוא היפך מ"ש ביעקב (שהוא כללות ענין הקדושה) יש לי כל⁶². ומוסיף עוד ענין בזה, שאות ד' הוא גם מלשון דיבור, וזהו שאות ד' הוא מסטרא דקדושה, שמורה על הגילוי דדבר הוי', שעיי"ז נעשה התהוות וקיום כל המציאות (בדבר הוי' שמים נעשו גו'⁶³). משא"כ מצד הלעו"ז, ובפרט מצד התגברות הלעו"ז, ה"ז פועל גם בקדושה שיהי' הדיבור בתכלית ההעלם וההסתר, וכמ"ש⁶⁴ נאלמתי דומי' החשיתי גו'.

ויובן בהרחב הביאור הקשר והשייכות (דהעלם והסתר הדיבור להענין דלרש אין כל) מההיפך ומקצה הב' שיהי' לעתיד לבוא בתיקון הצמצום. דהנה, לעתיד לבוא כתיב⁶⁵ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר. וידוע הדיוק בזה, הרי התהוות העולם בדיבורו ית', בעשרה מאמרות, היא משם אלקים דוקא (ויאמר אלקים⁶⁶), ומהו אומר וראו גו' כי פי הוי' דיבר. אך הענין הוא כמו שמבאר אדמו"ר האמצעי ע"פ⁶⁷ הללו את הוי' מן השמים הללוהו במרומים גו' הללו את הוי' מן הארץ גו' החי' וכל בהמה וגו', שכל פרטי הנבראים בשמים וארץ עד למטה מטה מהללים לשם הוי', דלכאורה אינו מובן, איך שייך שהנבראים שהתהוותם משם אלקים, יהללו את שם הוי'. בשלמא אמירת קדוש קדוש

65) ישעי' מ, ה.

66) בראשית א, ג. ועוד. וראה זח"ג רטז,

סע"ב. ועוד.

67) תהלים קמח, א ואילך.

61) שמואל-ב יב, ג.

62) וישלח לג, יא.

63) תהלים לג, ו.

64) שם לט, ג.

קדוש הוי' ⁶⁸ (שפירושו מובדל⁶⁹), שייכת גם בנבראים שנתהוו ע"י עשרה מאמרות דשם אלקים, כיון שגם משם אלקים יכולים לבוא להכרה דקדוש הוי', שהוי' הוא קדוש ומובדל. אבל מש"נ בכל פרטי הנבראים הללו את הוי' (ועד שאפילו באוה"ע כתיב⁷⁰ הללו את הוי' כל גוים), אינו מובן, איך שייך ההילול דשם הוי' אצל נבראים שהתהוות מציאותם היא משם אלקים. ומבאר בארוכה, ע"פ מ"ש⁷¹ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים, ואיתא בזהר⁷² דהוי' ואלקים כולא חד שהוא עיקרא דכולא, ולכן, גם התהוות הנבראים משם אלקים היא באופן שהוי' ואלקים כולא חד, אלא ששם אלקים הוא ע"ד מגן ונרתק לשם הוי', כמ"ש⁷³ כי שמש ומגן הוי' אלקים, אבל, להיותו מגן ונרתק דקדושה, הנה גם על ידו יכול להיות אצל כל הנבראים הענין דהללו את הוי', ועד שהללו את הוי' (גם) כל גוים. אמנם, כל זה הוא בזמן הזה, שרק ע"י העשרה מאמרות דשם אלקים מגיעים לשם הוי', ובמילא ה"ז רק שמש הוי' כמו שהיא בתוך המגן והנרתק דשם אלקים, אבל לעתיד לבוא יהי' החידוש דונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, שהקב"ה מוציא חמה מנרתקה⁷⁴, ששמש הוי' יצא מהמגן ונרתק דשם אלקים, ואז יראו את הגילוי דשם הוי' כמו שהוא מצד עצמו, כי פי הוי' דיבר. וגילוי זה יהי' בכל הנבראים, כמ"ש וראו כל בשר, היינו, לא רק נשמות ומלאכים, אלא כל בשר, ועד לחיות ובהמות למטה, יכירו כי פי הוי' דיבר. וע"ד מ"ש (בהפרות שנשאו את הארון) וישרנה הפרות⁷⁵, שאמרו שירה, ומאי שירה אמרו כו' שירו⁷⁶ להוי' שיר חדש⁷⁷, שזוהי השירה דלעתיד לבוא, כדאיתא במדרש⁷⁸ שהשיר דלעתיד לבוא, שאז תהי' גאולה שאין אחרי' גלות, הוא לשון זכר, שירו להוי' שיר חדש, והרי הגילוי דלעתיד לבוא יהי' באופן דוראו כל בשר, גם בהמות וחיות, כי פי הוי' דיבר, שדיבורו ית' יהי' בתכלית הגילוי.

(ו) תורת חיים ח"ב ע' 964 (בהוצאה החדשה — תצוה שכח, ד ואילך).

68) ישע"י ו, ג.	73) תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א
69) לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.	פ"ד. ובכ"מ.
70) תהלים קיז, א.	74) גדרים ח, ב.
71) ואתחנן ד, לט.	75) שמואל-א ו, יב.
72) ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א.	76) תהלים צח, א.
73) ע"ג קמג, א. רסד, א. ועוד.	77) ע"ז כד, ב. זח"ב קלז, סע"ב ואילך.
	78) תנחומא פרשתנו י"ד. ועוד.

משא"כ עתה בזמן הגלות הוא ההיפך מזה לגמרי, שדיבורו ית' הוא בתכלית ההעלם וההסתר, וכמ"ש נאלמתי דומי' החשיתי גו', נאלמתי לשון אלם, שזהו היפך ענין הדיבור. וכפי שמפרש הצמח צדק⁷⁹ שזהו גם שבזמן הגלות כתיב⁸⁰ כרחל לפני גוזזי' נאלמה, שהוא היפך ענין הדיבור. ומבאר מ"ש כרחל לפני גוזזי' דוקא נאלמה, דרחל הוא כנסת ישראל⁸⁰, ספירת המלכות, ובזמן הגלות שאז ישנם גוזזי', הגוזזים בחי' שערות שלה, ה"ה נאלמה, שבחי' הדיבור שבעשרה מאמרות הוא בכחי' שתיקה ודומי', והמשכת החיות ע"י לבושים ושערות המסתירים על בחי' הדיבורי. וכמו שמבאר בעל ההילולא בהמשך הפרק, שהאור והחיות המחי' את הסט"א הוא הארה דהארה, חיצוני' דחיצוני', ובא בתכלית ההעלם — הנה המשל לזה הוא בדוגמת השערות, שהחיות שבהם אינו בגילוי, שלכן כאשר גוזזים השערות אין מרגישים כאב, לפי שהחיות שבהם הוא בצמצום היותר גדול, ואינו אלא חיצוניות דחיצוניות, להיותו נמשך ע"י הפסק וצמצום עצם הגולגולת. ולכן נקרא בשם נאלמה, שהוא היפך ענין הדיבור. ומבאר הצ"צ שזהו גם מ"ש נאלמתי דומי' החשיתי, כמ"ש בראשית חכמה⁸¹ שנאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נדה [שנדה קאי על כללות זמן הגלות, שאז ירושלים גו' לנדה היתה⁸², ומחורבנה של ירושלים נתמלאה צור⁸³], דנדה אותיות נד ה'⁸⁴, פי' שנתרחק הה"א אחרונה דשם מאות וא"ו, היינו, שהה"א אחרונה דשם הוי', ספירת המלכות, בחי' הדיבור, נודד ומתרחק מאות וא"ו שמורה על ההמשכה מלמעלה, ועי"ז מתעלם ומסתתר הדיבור, כדאיתא בזהר⁸⁵ בגין דאתפרשו (ה"א מן וא"ו) כו' נאלמתי דומי', בגין דאסתלק וא"ו מן ה"א כו' דבור אתאלמס.

ז) ראה רשימות לאיכה ע' 19 (אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'מח). אוה"ת בראשית נא, א. רשימות לתהלים (יהל אור) עה"פ לט, ג (ע' קמו ואילך).

ח) לקו"ת מסעי פת, ג.

ט) ולכן, לעתיד לבוא יהי דוקא "קול גדול", ו"קול כלה"⁸⁶. ובמדרש תהלים עה"פ⁸⁷ ה' מתיר אסורים איתא שלעת"ל הקב"ה מתיר אסורים דנדה⁸⁸.

(79) ישע"י נג, ז. (84) רמ"ז (הובא בנצוצי אורות) לזח"ב ג, ז. (80) זח"ב כט, ב. תניא פרק מה (סד, ב). ב. (85) ח"א קטז, ב. ועוד. (81) שער הקדושה פי"ז (ד"ה גם צריך לזוהר). (86) ראה תו"א ס"פ ויגש (מה, ריש ע"ב). נתבאר בלקו"ש חל"ה ע' 197. (87) תהלים קמו, ז. (82) איכה א, ח. (88) רש"י תולדות כה, כג. (84) רמ"ז (הובא בנצוצי אורות) לזח"ב ג, ז. (85) ח"א קטז, ב. ועוד. (86) ראה תו"א ס"פ ויגש (מה, ריש ע"ב). נתבאר בלקו"ש חל"ה ע' 197. (87) תהלים קמו, ז. (88) ראה אוה"ת בראשית שבהערה ז.

ומזה מובן, שהענין דנאלמתי דומי' החשתי, ר"ת נדה, נד ה"א מן וא"ו, הוא היפך הענין דכל, ספירת היסוד, דאחיד בשמיא ובארעא, שמחבר הוא"ו (שמים, ז"א) עם הה"א (ארץ, מלכות). וזהו גם הענין שלרש אין כל, שמצד זה שאין הבחי' דכל, דאחיד בשמיא ובארעא, היינו, שאין המשכת המדות, אות וא"ו, במלכות, אות ה"א, שזהו מה שנד הה"א מן הוא"ו, אזי נעשה ענין של רישות (רי"ש) ועוני.

ז) וממשיך בהמאמר, שזהו שיעקב אמר יש לי כל, ועשו אמר יש לי רב⁸⁹. כי הבחי' דכל, דאחיד בשמיא ובארעא, הוא בקדושה דוקא, אבל בעשו שהוא קליפה וסט"א אין בחי' כל המחבר, כי אם (יש לי) רב. והענין בזה, שרב מורה על ענין הריבוי וההתחלקות, היפך ענין האחדות (דאחיד) שבקדושה, וכדאיתא במדרש⁹⁰ בעשו כתיב ב' שש נפשות וכתוב בו נפשות הרבה (ע"ד יש לי רב), דכתיב⁹¹ ויקח עשו גו' את נפשות ביתו, וביעקב שבעים נפש וכתוב ב' נפש א' דכתיב⁹² ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב וגו'. וממשיך לבאר דמ"ש עשו יש לי רב אין זה סתירה להאמור שלרש אין כל, ע"פ מאמר רב מתיבתא (בזה"ש⁹³) מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר. דבקדושה דאיהו זעיר, דאזעירת גרמה, וכמ"ש⁹⁴ מי יקום יעקב כי קטן הוא, הנה עי"ז איהו רב, כי ע"י הביטול ה"ה מקבל כל ההשפעות מלמעלה, ועד להגילוי דביו"ד נברא העוה"ב שהוא הבחי' דלחזות בנועם הוי' (כנ"ל ס"ג). משא"כ בלעז"ז, מאן דאיהו רב, שהוא בהתרברבות (היפך הביטול), ההשפעה שמקבל אינה אלא מחיצוניות דחיצוניות, ולכן איהו זעיר, שהו"ע של מיעוט, כיון שאין לו אלא השפעה גשמית בלבד, והרי גשמיות מצד עצמו, גם כשהוא בריבוי, יש לי רב, אינו מציאות כלל, איהו זעיר.

ויתירה מזה, שריבוי הגשמיות (יש לי רב) גופא פועל בו זעירות וקטנות. ומובן זה גם בעבודה, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בארוכה בפירוש הפסוק⁹⁵ אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו,

(*) המשך מים רבים תרל"ו בתחלתו.

89) וישלח לג, ט.
90) ויק"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת
ויגש מו, כו.
91) וישלח לו, ו.
92) שמות א, ה.
93) ח"א קכב, ב. ח"ג קסח, א.
94) עמוס ז, ב. ה.
95) משלי יט, ג.

שרואים אנו בטבע הבריאה שדבר המוכרח להאדם יותר ה"ה מצוי יותר וללא טירחא. וכמו האויר שמוכרח תמיד להאדם הרי הוא נמצא בכל מקום ואין צריך שום יגיעה כלל להשיגו, ואכילה ושתי' שאינם מוכרחים בתמידות כ"כ כמו האויר, אינם נמצא כ"כ כמו האויר, ובוזה גופא השתי' שהיא מוכרחת יותר היא מצוי' יותר ובזול יותר, והאכילה שאינה מוכרחת כ"כ היא ביוקר יותר, והלבושים שאינם נחוצים כ"כ (שהרי גם בלעדם יוכל לחיות) הם ביוקר יותר, עד אשר הבנין שהוא עוד יותר מבלי צורך כו' ה"ז עולה ביוקר יותר ובא בטרחא ויגיעה כו'. ומכ"ש ענינים שהם מותרות לגמרי. אמנם ישנם כאלה שבשביל עניני מותרות מקריבים ומסכנים את עצמם, שזהו גם היפך שכל האנושי. ועז"נ אולת אדם תסלף דרכו, שהנהגה זו שמתנהג באולת ושטות לרדוף אחרי מותרות, תסלף דרכו, שלא זו בלבד שאינו משיג המטרה שלו, אלא אדרבה, שע"ז מתמעט, כיון שנעשה מבולבל, וחסרה לו מנוחת הנפש, וע"ז נחסר אצלו גם בענינים הגשמיים הדרושים לו. וזהו מאן דאיהו רב איהו זעיר, שריבוי הגשמיות גופא פועל שנעשה זעיר.

וממשיך שם, שזהו שאמרו מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה⁹⁶, שכל הסיבה מה שמרובים צרכי עמך לרדוף אחרי המותרות, הוא, לפי שדעתם קצרה (שזהו"ע דאולת אדם) מלהבין שע"י הרדיפה אחרי המותרות ה"ה מאבד גם את הענינים המוכרחים. ומוסיף לפרש בפנימיות יותר, שעיקר פירוש ודעתם קצרה הוא בנוגע להעמקת הדעת באופן של התקשרות⁹⁷ [ע"ד המבואר לעיל (ס"ה) בענין יסוד סיומא דגופא, דגופא וברית חשוב חד], שאילו הי' מעמיק דעתו באלקות, לידע שה' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל⁹⁸, לא הי' מחפש תחבולות לנדוד בקצוי תבל, בה בשעה שמאמין ויודע (ידיעה אמיתית באופן של התקשרות, שחודרת בכל כחות נפשו) מ"ש⁹⁹ וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, שיכול לברכו בכל אשר יעשה במקומו הוא, מבלי לילך למקום סכנה, ומבלי תחבולות וערמומיות כו'. וזהו שהטעם לכך שמרובים צרכי עמך הוא מפני שדעתם קצרה, היינו, העדר הדעת וההתקשרות להענין דוברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, שמזה בא המצב דאולת אדם תסלף דרכו לחפש תחבולות

98) עקב ח, יח.

99) פ' ראה טו, יח.

96) פיוט בסליחות דערב ראש השנה

ותפלת נעילה. ועייג"כ ברכות כט, ב.

97) ראה תניא ספ"ג. פמ"ב (נט, ב). ועוד.

וכו', ובמילא באה גם ההשפעה באופן של עקמומיות (דאָס גייט מיט אַ קורמקייט), שתמורת רב (ריבוי גשמיות) נעשה זעיר, כנ"ל.

ח) **וממשיך** בעל ההילולא בהמאמר, שההשפעה לקליפה וסט"א היא באופן שזה גופא עושה אותם בכחי' ישות יותר, וכמו פרעה שאמר לי יאורי ואני עשיתיני¹⁰⁰, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא שנתברך בברכתו של יעקב, כמ"ש¹⁰¹ ויברך יעקב את פרעה, ברכו שיעלה נילוס לרגליו, אמנם, פרעה הוא אותיות הערף¹⁰² הנה עוד כיחש והי' כפוי טובה לומר לי יאורי ואני עשיתיני, והיינו, שע"י ההשפעה ה"ה נעשה בכחינת יש יותר.

והענין בזה, שלמרות שיחנו ריבוי ההשפעה (יש לי רב), הרי השפעה זו אינה אלא חיצוניות דחיצוניות, ולכן שייך בזה הענין דגוזזי' (שערות בלבד) שע"י נאלמה. וכך הי' אצל פרעה, אותיות הערף, שהי' כפוי טובה וכיחש לגמרי לומר לי יאורי ואני עשיתיני. וכתוצאה מזה נעשה הענין דלרש אין כל, שאין לו השפעה רוחנית כלל, ואפילו השפעת הגשמיות, כיון שאינה אלא מחיצוניות דחיצוניות, אין לה קיום לאורך זמן, להיותה היפך האמת¹⁰³.

ולהבין זה, דהן אמת שהקליפות מקבלים רק השפעה חיצוניות דחיצוניות, אבל הרי גם השפעה זו היא מהקדושה, ואיך אפשר שע"י יהי' בכחינת יש יותר, לומר לי יאורי ואני עשיתיני. ויובן ע"פ ביאור אדמו"ר (מהורש"ב) נ"עי' שהטעם לכך שהסט"א מגבהת עצמה לומר לי יאורי ואני עשיתיני, הוא, לפי שאור הקדושה אינו מאיר בהם בגילוי, אלא נמצא בתוכם בכחינת גלות. דהנה, כאשר ההשפעה וההמשכה מלמעלה באה בסטרא דקדושה, כפי שנמשך לבנ"י, הרי כיון שהם בעצם כלים לאלקות, כלי מוכשר ומוכן לקבל ההמשכות מלמעלה — ע"י

יא) להעיר מהענין ד"חצי תאוותו בידו" שנתבאר בסה"מ קייץ ש"ת ע' 153.
יב) קונטרס ומעין מאמר ג (ע' 68).

101) ויגש מז, יו"ד ובפרש"י שם.
102) לקו"ת להאריז"ל וישב מ, א. שם ר"פ שמות. ובכ"מ.
103) ראה לקו"ת צו יב, סע"ד. קונטרס ומעין מאמר יד פרק ד (ע' 80).

100) בהמאמר נדפס "לי יאור (בלי יו"ד) ואני עשיתיני". ולכאורה צ"ל כמו כאן (וכן הוא בסיום הסעיף), וכלשון הפסוק יחזקאל כט, ג. וראה הלשון שנעתק בתניא פכ"ב (כח, רע"א) ובהערות ותיקונים שם (וראה אג"ק ח"ג ע' רצ).

הביטול, כמבואר בתניא¹⁰⁴ שאין קדושה עליונה שורה אלא על מה שבטל אצלו ית', לכן, מתגלה בהם האור האלקי ומתאחד עמהם. משא"כ בסטרא דלעו"ז, כיון שבעצם אינם כלים לאלקות כלל — להיותם בפירוד, וכמ"ש¹⁰⁵ אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים, שהפרידן מאחדותו¹⁰⁶, היפך הביטול, לכן אין אור הקדושה מתלבש בהם ומתאחד עמהם, אלא נמצא בתוכם בבחינת גלות. וע"ד החילוק בין התלבשות נשמת האדם בגופו לענין הגלגולים, שהתלבשות הנשמה בגוף היא בדוגמת התלבשות אור בכלי (שהאור פועל בהכלי והכלי בהאור), לפי שהגוף הוא כלי מוכשר ומוכן לקבל הנפש, היינו, שחומר הגוף הוא לפי ערך צורת הנפש, ולכן פועל הגוף על הנשמה והנשמה פועלת על הגוף, ועד שמתאחדים לגמרי, משא"כ בענין הגלגולים, שנפש האדם מתגלגל בגוף הבהמה, אין זה פועל שינוי ועד שלא ניכר כלל בבהמה, כיון שאינה מוכנה ומוכשרת לקבל את הנשמה המגולגלת בתוכה. וכמשל אדם הקשור בשק, שאינו פועל מאומה בהשק. ודוגמתו בהשפעה לקליפה וסט"א, שגם ההשפעה המצומצמת, חיצונית דחיצונית, שבאה בפנימיות, אינה באופן של התלבשות אור בכלי (כיון שבעצם אין הקליפה וסט"א כלי מוכשר), אלא נמצאת שם באופן של גלות. ולכן, לא זו בלבד שהשפעת הקדושה אינה פועלת ענין של ביטול, אלא אדרבה, שע"ז ניתוסף כח בקליפה לפי שעה, שנעשה בבחינת יש יותר, לומר לי יאורי ואני עשיתיני.

(ט) **וכללות** הענין בזה, דסטרא דלעו"ז חסר אצלם הענין התיכוני שהוא הביטול דאזעירת גרמה. כי, בהעדר הביטול דאזעירת גרמה שמצד המקבל, חסר גם אצל המשפיע הצמצום שבשביל ההמשכה, וכתוצאה מזה נעשה המצב שלרש אין כל. ולזה צ"ל כללות העבודה של בני" [צדיק יסוד עולם, שהוא הבן שבשבילו הוא הצמצום מלמעלה באופן שעל ידו יומשכו כל הענינים למטה (כידוע¹⁰⁷ בפירוש גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור¹⁰⁸), וכנ"ל (ס"ה) בענין בן פורת יוסף בן פורת עלי עין] שנרמזת במשכן ומקדש, החל מקרשי המשכן — שגם בהרי"ש יתוסף יו"ד מאחוריו, היינו הביטול דאזעירת גרמה, שע"ז

104 פ"ו.

105 ואתחנן ד, יט.

106 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א

ע' קעג. תו"ח נח עה, ג.

107 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע'

שיז. תו"ח תצוה תסד, ב (שיח, ג). שערי

אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ז. סה"מ תרנ"ט

ע' עה. המשך תער"ב ח"א ע' תקנד. סה"מ

תרע"ח ע' שעה. ד"ה ויקח ה"א תרצ"ה פרק

כט. סה"ש תרצ"א ע' 260. וש"נ.

108 בתפלת ערבית.

נעשה כלי מוכשר לקבל מהיו"ד, ביו"ד נברא העוה"ב, הגילוי דנועם הוי', ע"י בחי' יסוד דאחיד בשמיא וארעא. וכל זה נעשה ע"י עבודתם של ישראל בקיום התומ"צ במשך שית אלפי שנין דהוה עלמא, ובפרט בעקבתא דמשיחא, שאז העבודה היא באופן דמן המיצר ביותר, הנה ע"י מן המיצר קראתי י"ה¹⁰⁹ נעשית גם ההמשכה באופן נעלה יותר, שע"י פועלים הגילוי דלעתיד לבוא, ונגלה כבוד הוי' וגו', ונגלה דייקא, היינו, שהענין עצמו ישנו כבר (דער ענין איז שוין דאָ), אלא שהוא בהעלם, והחידוש דלעתיד לבוא אינו אלא בכך שהענין יהי' בגילוי, ועד שראו כל בשר, אפילו בהמות וחיות (כנ"ל). וזה יהי' בעגלא דידן במהרה ממש, כאמור, ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

---

(109) תהלים קיח, ה. וראה סה"מ אעת"ר ע' א.

**ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשל"ז**

שבת שלום והילולא והתועדויות פעילות והמשכם ופירותיהם בכל הימים שלאחריהם ועד שיקויים היעוד דתרוממנה קרנות צדיק מלכא משיחא ובני ישראל יוצאים ביד רמה בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בברכה להצלחה רבה בכל הנ"ל.

מנחם שניאורסאהן

נדפס באגרות-קודש חל"ב ע' קיב. ומשמם נעתקו המ"מ דלקמן.
תרוממנה קרנות צדיק: תהלים עה, יא (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר). וראה הנסמן באג"ק שם אגרת יא'תתקנד בשוה"ג.
מלכא משיחא: מדרש תהלים שם.
ובני ישראל יוצאים ביד רמה: בשלח יד, ת.